

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY

VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁSŤ STRANÁCH

<p>Predplatná cena : Na celý rok — — 4 koruny — hal. Na pol roka — 2 — — Na štvrt roka — 1 — 20 — <i>Jednotlivé číslo 8 hal.</i></p>	<p>Zodpovedný redaktor: Dr. ALEXANDER ERNSZT, páp. komorník, kraj. vyslanec. Majiteľ a vydavateľ: JAN MOLNÁR.</p>	<p>Redakcia a vydavateľstvo: Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám. sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin ohlásky a náhodné reklamácie. Cena jedného 4 stĺpcového malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.</p>
---	---	---

Židovskí statkári a árendáši v Uhorsku.

I.

Pod týmto názvom napísal *Gejza Petrassevich* jednu knižočku, ktorej obsah obznamenáme s čitateľmi «Kreštana», aby videli čierno na bielom, že jak zmocneli u nás židáci, ktorí jednú s batohom chodili po krajine; jak strašne upáda hospodárska trieda aj pre vlastnú ľahostajnosť a hlúposť, aj pre nedbanlivosť liberálnej vlády; a jaká budúcnosť čaká krešťanov jednú, v tak zvanej Marianskej krajine.

Prosíme našich ct. čitateľov, nech neprečítajú len ráz ukrutné číslice nižej uvedené, ale nech rozmýšľajú nad nimi, lebo každé jedno číslo znie tak, ako umrlák, ktorý hlása smrť tisícim krešťanských hospodárov. Áno, pochovávajú národ uhorský vo vlastnej krajine. A preto nemeškajme ďalej. Dajme sa do práce a bráňme sa!

Ustavične radíme: krešťania organizujte sa! Držte spolu! Bráňte sa! Ale napomenutia naše doteraz odzneli na prázdno.

Lež poďme k veci a čujme pôvodcu:

Komu by nebola nápadná tá smutná okolnosť, že židáci poslednie roky s ozajstnou pažravosťou dali sa do pozemkov, a kde môžu, zdrapia ich, a keď sú ráz v jejich moci, té viac nikto nedostane!?

Táto dychtivosť preto zdá sa byť nápadnou, lebo židáci predtým s peniazmi a so všeliakými cennými papierami kšeftovali. Pozemky nekupovali, lebo boli na to prichystaní, že môže sa stať v krajine taká premena, že krešťanstvo oborí sa na nich a oni [prinútení budú brať batohy, a hľadať novú domovinu. Ale od kedy liberalizmus

oprel sa na nich a vzal ich pod krýdla; od kedy tomuto slúžia ako pevné múry: nemajú sa čoho báť, veď oni sú páni u nás. Preto sa vrhli na pozemky.

Tento zjav má dve značné príčiny, menovite: židáci nasdierali tolko peňazí, že nevedia, čo robiť s nimi; po druhé, statkári — či veľkí, či malí — náramne sú zadĺžení. Zadĺžený gazda je v rukách veriteľa svojho, a ten vtedy ho zadrhne, kedy chce. Tak to ide u nás od dávneho času. Židáci z ničoho zostali páni, statkári ale žobrákmi.

Všetky kšefty, špekulácie a huncúterie, ktoré prevádzajú židáci, idú na kožu krešťanov, a tak naplnily sa pugyláre a vertheimky židov, že na týchto peniazoch nevedia ani úžerit, preto kupujú pozemky, ktoré jedine im donášajú dobrý výnos.

Teda aj židáci dostali apetít na zem, a jak-náhle zahrýzly do nej, na tolko im ona chutí, že teraz ako hladní vlci strežú na obeť. A týchto je u nás vyše práva. Veď bývalí zemaní — dosť ľahko, skrze vlastnú ľahostajnosť — vyšli na vnivoč, a miesto jejich zastúpili židáci, ktorí jednú s batohom chodili po krajine, sbieraly handry a kosti. Že smutný osud zemanov ľahkomyselnosť, krutosť a hlúpa pánština zapríčinila, to každý vie.

Dobre pomáhali im pritom aj zákony o slobodnom hospodárení, a slobodnom kupectve a priemyslu. Všetky tieto zákony privábily k nám židov z cudzích krajov, tak že práve oni, ktorí nikdy nič neobetovali za slobodu a za práva občianské, zdarma prišli k tomuto. Ponúkol im všetko liberalizmus.

Zadĺžené majetky ako zrelé ovocie padly do lóna židom. A preda sa krešťania boli tí, ktorí zem

túto veľmi draho zaopatřili; oni ju obrábali a bránili; žid inšie nerobil, len vystrel sieť a ulovil drahú zem, za ktorú potoky krve cedili predkovia naši. Takto sa odplácal liberalizmus židom zato, že ho neunávne napomáhali s peniazmi a s fíglami. A strašné veci této dialy sa pred očami riaditeľov krajiny, a tí ani len nemrkli na to, ako čo by boly mysleli: keď židi budú mať, ujde sa aj nám. Kresťania ale, ako obyčajne, slabí a ľahostajní boli k tomu, aby sa z organizovali a bránili oproti dovandrovaným cicavcom. Nebolo k tomu ani vodcov, ani vôle, ani smelosti; lebo oproti židom postaviť sa, je opovázľivosť — aspoň u nás v Uhorsku, lebo tu už židáci počínajú rozkazovať. Chytili sa síce volaktorí ľudomili pred pár rokmi mali aj stranu v snemovni — tak zvanú antisemitskú — len-že židáci mali starosť o to, aby ju utlačili, práve tak, ako chcú utlačiť ľudovú. Židáci majú sa na koho opreť, a 35ročné liberálne gazdovanie bolo im po ruke.

Pohliadnime na terajšie pomery. Vyrátané je, že všetky pozemky donášajú asi 260 millionov korún dôchodku. Ale keď oproti tomu postavíme dlhy krajinské, zpozorujeme, že od týchto platíme 279·8 millionov úrokov, teda o 20 millionov viac, ako všetky pozemky donášajú. V roku 1894. ležalo na pozemkoch dohromady 888 millionov korún dlžoby. V roku 1903. dlžoba táto učinila 1400 millionov korún. Toto ale nenie ešte všetka dlžoba. Keď pridáme k nej všetky, ktoré ležia na pozemkoch, tak učiní to ráz tolko, čo je veru náramná hrba peňazí, s ktorou stá tisíce rodín poistilo by si živnosť. Ale ešte ani tu nemôžeme postáť. Vedieť musíme, že rakúsky úverkový ústav ukrutné účty peňazí má po krajine akožto požičku. Smele môžeme tvrdiť, že to učiní dohromady 2600 millionov korún. Od týchto peňazí platí sa úrokov — už aj so splácaním kapitálu — asi 130 mill. korún. Pridajúc k tomu rozličné dane, — čo výde na 120 mill. korún, — učiní to tak náramnú summu, nad ktorou zhrozí sa človek. Dlhy této prehltnú dôchodok zeme. Čo teda zostane majiteľom? Takto nás naučil hospodářiť liberalizmus, a zčiasťky aj ľahkomyselnosť naša. Takto dopomohli riaditelia krajiny židov k hojnej žatve, pred ktorou nemuseli ani povázať ani orať.

Šlo to samo od seba. Strach a hrúza, že 2600 mill. farchy leží na stredných a malých hospodároch! Sláva za to 35ročnej liberálnej vláde!

A, aby sme dokonale poznali postavenie, ktoré zapríčinila liberálna politika a liberálne gazdovanie: udáme počet tých židovských statkárov, ktorí vládnu vyše 100 jutár zeme. Takýchto boly v roku 1903. 2788, a mali do hromady 2 mill. 619 tisíc aj 300 katastrálnych jutár zeme. V Horňohorských župách je takýchto židovských statkárov: v Abaujtorňanskej 35, v Tekovskej 174, v Beregskej 32, v Borsódskej 32, v Gemerskej 21, v Hontianskej 31, v Liptovskej 7, v Marmarošskej 141, v Šarišskej 55, v Novohradskej 136, v Nitrianskej 122, v Prešporskej 68, v Špišskej 15, v Trenčanskej 120, v Turčanskej 5, v Ungskej 51. v Zemplinskej 68, v Zvolenskej 4. Len v Oravskej nenie ani jedného.

Štatistika naša nenie úplná, lebo nemáme povedomie o každom židovskom statkárovi.

Veru, veru smutný obraz. Nápadné je, že Dolniaky viac sú v židovských rukách, ako hornohorské biedne kraje, ale aj to má svoju príčinu. Žid tam hospodári radšej, kde zem viac donáša, čo je celkom prirodzené od takého národa, ktorý ustavične ráta a špekuluje.

Po tomto pozrime koľko je židovských árendátorov. Aj tu to spozorujeme, že židáci usilujú sa dostať do pazúrov všetky árendy. Že je tomu tak, tomu zväčša kresťania sú sami príčina. Kresťan totižto málo kedy núka tak veľkú árendu, akú židák veľmi rád dá. A prečo? Lebo kresťanský árendátor tak hospodári, tak žije a tak zariadi hospodárstvo, ako keby zem jeho vlastnosťou bola; jedným slovom, žije po pánsky, lenže dôchodok nestačí, chytro vijde na vnivoč, lebo nevládze platiť árendu. Do takýchto bedárov ustavične podkýname sa; len aby boly masné úrady pre nich, a nič roboty.

Židovský árendáš nehľadá na peniaze, jeho hlavnia vec je, aby dostal pozemok. Riadne platí árendu, a má starosť, aby zem dobre využítkoval. Pracuje na 40—50 procentov. Nemárni, ale šanuje so všetkým. Utiahne sa do chudobnej chalúpkky. Raňajkuje cesnak, obeduje cibuľu a večeria refkevi, a predsa keď vijde kontrakt, preukáže majiteľovi zeme, že tenže pozemok menej donáša, ako predtým, a tak pri obnovení kontraktu ponúka menšiu árendu. A čo má statkár robiť? Prijme podmienky, lebo aj tak je zaviazaný židovi všelijakým spôsobom. Žid totižto naviedol ho na všelijaké špekulácie, pri ktorých

utratil kopy peňazí, tak bol prinútený požičať od žida. Konec hračky to býva, že majetok prepadne na žida. Takto bude zo žida veľkostatkár. S ci- bulou začne a s pečienkou dokona. Dopomohol nám ku tomu liberalizmus a sloboda.

POLITICKÉ CHÝRY.

Schôdzka nášho kráľa s anglickým panovníkom.

Z Viedne oznamujú, že keď sa náš kráľ aj vzdal cesty do Londýna, preto sa predsa síde s anglickým kráľom. Anglický kráľ Edvard totiž v lete príde na kúru do Marienbadu a počas tamojšieho pobytu navštívi ho jeho veličenstvo náš kráľ.

Popis voličov.

Pred dvoma týždňami boli sme uverejnili článok pod výsudaným záhlavím. V ňom upozorňovali sme voličov, ako majú si vymáhať právo volebné, jestli by ich bola popisujúca kommissia pri zostavení soznamu voličov, z toho nového soznamu vynechala. Upozorňujeme znovu každého z našich ctených čitateľov, aby si spomenutý článok znovu dobre prečítali. — Tu podotkneme teraz len tolko, že na novo vystavený menoslov musí byť v každom notariáte v úradnej kancelárii vyvesený a k prehliadnutiu obecnstvu povolený. Obecné predstavenstvo povinné je na známosť dať v obci (plakátami alebo bubnovaním), že *kde a kedy* môže si menoslov voličov obzrieť. Od 5. do 15. mája každý deň ráno od 8. do 12. h. má právo každý občan pozrieť si menoslov, po poludní ale, od 2-jej do 6-tej môže si ho tam v úradnej miestnosti opísať.

Tiež od 5-ho do 15-ho (neskoršie už nie) má právo každý písomne ohlásiť sa proti tomu, jestli jeho alebo aj iných vynechali; taktiež proti tomu, jestli voľakoho nesprávne medzi voličov vpísali. Poznamenáme, že popri sozname voličov, musí byť v notariáte aj jeden druhý menoslov, obsahujúci mená tých, ktorých kommissia vynechala.

Takéto ohlasovanie sa (appellácie) majú sa upraviť na stoličný výbor (megyei központi választmány) a netreba na ne žiadnych kolkov (štampov).

Rozumie sa, že tieto appellácie písať sa musejú po maďarsky. Ponevác táto vec vyžaduje ale istú zbehosť, preto radíme naším privržencom, aby poprosili svojich známejších ľudomilov v okrese (kňazov) a tí im vo všetkom poradia a na ruku pôjdu. Každý nech si pokladá za povinnosť brániť svoje volebné právo.

Rusko-japonská vojna.

Pri rieke Jalu nepriatelia už smerali svoje sily. Po tuhých bojoch, ktoré trvaly od 26. apríla do 1. mája, japonská armáda prešla cez Jalu na mandžurskú pôdu a Rusov povitiskala so všetkých posícií, ktoré boli zaujali pri severných brehoch Jaly. Japonci 1. mája zaujali Ki-

lienčeng, ktorý Rusi považovali za kľúč svojich posícií, potom zaujali Antung, druhé najpevnejšie miesto Rusov, odkiaľ Rusi boli pánmi okolia. A vo všetkých bojoch Rusi cívil s veľkými ztratami a utiahli sa do vrchov pri Föng-hangčöngu. Pri Kiulienčengu Rusi utrpeli veľké ztraty, lebo dvadsať ruských dôstojníkov padlo do zajatia a 28 kanónov padlo do japonských rúk.

Prekvapenie, ktoré Japonci na pevnine spôsobili, je práve tak úplné, jako to, ktoré boli spôsobili na mori 9. februára. Jako zo správ vysvitá, Japonci zaujatie Kiulienčengu a pravdepodobne aj Antungu v prvom rade môžu ďakovať svojim ťažkým delám, oproti ktorým Rusi sa bránili len ľahkými poľnými delami. Tie ťažké delá Japonci na loďach dovliekli do ústia Jaly a len vtedy ich vyložili na breh, keď prvé čaty vojska prešli na mandžurský breh. Pri dobýjaní Antungu bola veľmi na pomoci aj torpedová flotilla, ktorá plávala po Jale a pomohla odstrániť Rusov s brehov rieky.

Teraz po zaujatí Kiulienčengu a Antungu už môže prejsť cez riekú Jalu celá japonská armáda, môže sa rozvinúť a maširovať hore Mandžuriou, ktorá bude teraz bojištom.

Že s jakou silou udreli Japonci na Rusov a koľko bolo týchto, o tom niet spoľahlivých správ. Pondelkové zprávy oznámily, že 30.000 Rusov bráni posície pri Jale a oproti týmto že Japonci vyslali najprv 16.000 ľav vojska pod velením generála Károkiho, a keď toto vojsko prešlo cez Jalu, vyslali hlavnú silu prvej armády a týmto bol boj rozhodnutý.

Aj ruské úradné zprávy oznamujú, že Rusi oproti veľkej japonskej presile neboli vstave obrániť svoje posície a nútení boli cúvnuť. Toto soznanie svečí zároveň aj o tom, že sa Rusi chystali zamedziť priechod Japoncov cez Jalu a bolo by sa im to aj podarilo, keby boli mohli rýchlejšie koncentrovať tam svoje vojsko a doniesť svoje delá. A teraz musia cúvať do tých čias, pokiaľ nedostanú takú posilu, na ktorú by sa mohli opreť, lebo ináč pochodia tak, ako pri Kiulienčengu a Antungu.

Pozvanie.

Gazdovsko-potravný spolok v Malých Levároch bude dňa 12. mája 1904. po poludní o 3. hodine v miestnosti kat. školy v Malých Levároch vydržiavať svoje *III. riadne valné ročité shromaždenie*, na ktoré ct. údov povolávame.

Predmety:

1. Zpráva riaditeľstva a dozorného výboru spolko- vého o II. obchodnom roku.
2. Záverečné účty a súvaha, rozhodnutie o absolutoriume.
3. Ustanovenie, na čo sa má uvrhnúť čistý výsledok.
4. Voľba nových dozorných výborov na jeden rok.
5. Prípadne iné návrhy, ktoré však predbežne písomne správe spolkovej oznámené byť musia.

V Malých Levároch (Kis-Lávárd), dňa 2. mája 1904.

Správa spolku.

Púť peštianskych slov. katolíkov.

Dňa 15-ho mája, v nedelu pohne sa púť slovenských veriaceich z jozefovského chrámu na milostné miesto: «*Maria Remete*». Pútnikov vedie velp. Edvard Sándorfi, redaktor. Cestou, ako i v chráme milostnom spievať jeden rok. Prípadne iné návrhy, ktoré však predbežne písomne správe spolkovej oznámené byť musia. Na milostnom mieste bude sv. omša, kázeň slovenská, po obede litánie. Zúčastnite sa na tom púti všetci peštianski katolíci slovenskí.

Vincenc Jonec, spevár.

Tlačová pravota velp. Andreja Rojku.

Dňa 4-ho mája stál pred budapeštianskym porotným súdom 81-ročný Andrej Rojko, r. k. farár na odpočinku. Štátny fiskus obžaloval ho pre poburovanie proti maďarskej národnosti, čoho sa mal pán Rojko dopustiť v jednom článku jeho, v novinách uverejnenom. Obžalovaného zastupoval dr. Mikuláš Zboray, ablegát ľudový. Vo svojej obrannej krásnej reči poukázal na to, akých strašných prechmatov dopúšťajú sa úradné osoby, menovite medzi Slovákmí, a každého, kto odhaľuje hriješne chodníky ich vyhlasujú za vlastizradcu a buriča a všemožne usilujú sa ho zničiť materiálne. Velp. A. Rojko aj sám pekne sa bránil. Porotný súd uznal pána Rojku za nevinného, načo trestný súd oslobodil ho a na zaplatenie útrat štátnu kassu odsúdil.

Milodary na kostol P. Marie na Hore Levočskej.

Z Csécsu: Zuzanna Kubik, Anna Budický, Maria Róth, Ján Faith, Ondrej Servatka, Jakub Kaluza, Juraj Cífra, Maria Salanci po 1 korune; Katerina Uhrin 4 kor., Jozef Strinc 3 koruny, M. Béreš 2 koruny, N. N. 4 kor., Ondrej Krempasky 8 korún; Kis-Szalok: Julia Ščerbak, Maria Majerčák, Michal Kovalčík, Katerina Galovič, Maria Šurila po 2 koruny, N. N. 7 korún 60 halierov, Anna Pribar, Michal Hripli, Laskavský po 2 koruny, Maria Bundzek 4 koruny, Maria Kapsdorfer 5 korún, Jozef Fabian 2 koruny, Jozef Čupay 2 koruny 20 halierov, N. N., Maria Jevak po 4 koruny, Anna Krivak, Ján Nemeč, Šebastian Kacmarčík, Alžbeta Gurka po 2 koruny, Maria Kulame 1 kor. 20 halierov, Maria Ambrozi, Maria János, Anton Uličný, Michal Poľanovský, Juraj Murcak, Ján Demik z Lúčky, Ján Hripli, Anna Lisny, Maria Kuruc, Ján Stoklasa, Ján Herhovský, Štefan Záborský, Jozef Széco po 1 korune. N. N. 1 kor. 40 halierov, N. N. 1 kor. 50 halierov; zo Spišských-Vlach: Viacerí 6 korún, Martin Hurray, Helena Gaborik, Alžbeta Lozko, Štefan Pencak, Julia Verdon, Maria Virostko, Pndrej Tomáš po 2 kor., N. Bodnár, B. Kováč po 1 kor. 50 halierov, Jozef Beňo 1 kor. 20 hal., Maria Fuhr 1 kor. 24 hal., Maria Komoš, Anna Fertuk, Maria Kovaľ, Anna Polcsa, Helena Marcinko, Maria Čečko, Maria Pekus, J. Lukáč, Anna Slezak, Anna Varga, Anna Mendak, Maria Kapinus, Michal Bujnovský, Jozef Čižmar, Štefan Béreš, Katerina Janečko, Ondrej Juhas, Jozef Imrých, Katerina Hudák, Julia Kafen. Maria Roman, Anna Šimko, Jozef Malak z Košic, Maria Tóth, Michal Vondrak, Maria Sako, Pavel Žitin, Anna Szabó, Anna Gregač, N. N. z Bardiova, Jozef Petrus zo Šóvara, Ondrej Somrak, Ján Harvan, Anna Maslar, Maria Kalok, Ján Okoličani, Vincen Hrubý z Košic, Maria Križalko, Ján Utek, Maria Vikarčík po 1 korune.

Zázračná Matka Levočská nech bude všetkým hojnou odplatou.

Kreštania katolíci, čítajte len dobré našské knihy a časopisy!!

Ján Jablonszky,

assessor sv. stolice, horňozubricsky farár na odpočinku, jubilárny kňaz.

S útrpným srdcom podávame našim čitateľom tú smutnú správu, ktorá došla nám z oravskej stolice, že *Ján Jablonszky*, assessor sv. stolice, horňozubrický farár na odpočinku, jubilárny kňaz, v Dolnej Lipnici dňa 16-ho apríla po dlhej a trápnej nemoci, sv. sviatosťami zaopatrený zosnul v Kristu Pánu. — Tohoto horlivého a dobrého kňaza vôbec *apoštolom horňooravským* menovali, čo v pravde i zaslúžil za vovedenie a stálé udržanie blahodarného spolku striezlivosti, ktorý v Hornej Zubrici r. 1854. bol založil a do roku 1898. skoro 15,000 údov počítal. — Ján Jablonszky narodil sa v Jablonke (Oravská stol.) r. 1818. Za kňaza bol vysvätený r. 1842. Kapláňoval v Zubrohľave, Ružomberku, Felke, Dolných Ružbachoch, administrátorom bol v Mníseku, Kolačkove, Müllenbachu, Lubovni a v Zubrici; tu 44 roky (jako farár 37 rokov) neunavne horlil za slávu božiu a [spasenie veriacich. Roku 1898. odobral sa do Dolnej Lipnice na odpočinok. Tohože roku zostal assessorom sv. stolice. Večná mu pamiatka. N. o. v p.!

Adolf Kolping.

Prednáška, ktorú držal v «Katolíckom Kruhu» v Turzovke *Gejza Schmidt*, tajomník.

(Dokončenie.)

Roku 1836. nezdravý navrátil sa domov, kde otec ešte žil, tu vyjaví túžbu svojho srdca pred otcem a farárom, ktorý mu tolko odvetil:

Kolping obráti sa k druhému kňazovi k Lauffsovi, farárovi v Blatzheimu, ktorý nielen že ho vďačne prijme, ale potrebnými knižkami a dobrou radou ho zaopatrí.

Kolping navráti sa do Kölnu, pracuje a pri robote učí sa latinčinu. Roku 1837. s pomocou kaplána v Kerpen, Theodora Wellersheima zapíše sa do štvrtej triedy katolíckeho gymnasia.

24ročný tovaryš v gymnásiume mnoho trpel od 14ročných spolužiakov, to ale netrvalo tak dlho, lebo 5ročný kurs odbavil za 3 aj pol roka, a tak už roku 1841. koncom apríla podujal cestu do Mníchova, kde 1. mája dojdúc, čo bohoslovec započal vyššie štúdiá na universite.

Tu už biedu nemusel trpeť, lebo jedna bohatá familia, rodom z Kerpen, veľkodušne podporovala mladého tovaryša, ktorého mimoriadna usilovnosť a nie každodenné vlohy, peknú budúcnosť sľubovali.

Kolping na universite stal sa výborným žiakom. Professoria ho milovali, všade srdečne bol vítaný.

Roku 1841 pobral sa na cestu z Tirolska do Venedigu per pedes Apostolorum, to jest na nohách.

Z Venedigu do Padue prešiel, kde pri hrobe sv. Antona prijal Najsvätejšieho, v Capriane navštívil Lazzari Dominiku, 26ročnú ženskú, ktorá ako sv. František Assiský stigmatizovaná, tojest ranami Krista Pána značená bola.

Usilovný žiak pokračoval v svojich štúdiách, konečne roku 1845. 13-ho apríla bol posvätený za kňaza.

Práve v deň svojho vysvätenia zomrel mu otec, a tak v deň najčistejšej radosti aj kalich žiaľu musel okúsiť.

V Kerpeni slúžil prvú svätú omšu, a hneď prešiel za kaplána do Elberfeldu, kde svoj činný život započal.

Kolping tu jedno zamýšľal: shromaždiť mládež priemyselnícku a robotnícku v jedno, aby náboženstvo, vzdelanosť mladých ľudí zošľachtil.

V Elberfeldu dvaja nábožní tovaryši, Ďuro Gerlach a Fridrich Kamp svojich súdruhov do Marianskeho spolku shromaždili, a strojili sa na deň sv. Vavrinca slávnou processiu držať, k čomu na zástavu Kolping zaopatril dva obrazy svätého Jozefa a svätého Aloysiusa.

Tovaryši zaviedli u majstra Thiela spevokol, a tak processia k radosti všetkých katolíkov 1846. 9-ho augusta čo najslávnejšie vypadla.

Ján Breuer, elberfeldský učiteľ príkladom a slovom povzbudzoval tovaryšov, aby i na ďalej vytrvali.

Spolok kvitnúť. Steenaerts, kaplán v nedeľu, Kolping, kaplán v pondelok držiavali svoje poučujúce a vzdelávajúce prednášky.

Breuer, učiteľ r. 1846. spísal pamätný list, v ktorom podotknuté bolo všetko, čo mládeži je potrebné.

Cieľ tohto pamätného listu bol: tovaryšov a učňov do spolku shromaždiť, a síce od veku 18—25, prednáškami, čítaním kníh všetkých vzdelávať. K tomuto potrebné bolo: 1. miestnosť, 2. oduševnení mužovia, 3. knižnica, 4. spolkové stanovy.

Steenarts, Kolping a Breuer složili stanovy, r. 1846, 6-ho novembra za predsedu staršieho kaplána, Steenaerts, za tajomníka učiteľa Breuera a za pokladníka Jakuba Ermekeila zvolili.

Podivné je, že Kolping nebol v úradníctve, ktorý povolaný bol k tomu, aby tovaryšské spolky po celom Nemecku rozšíril.

Ja myslím, že nestal sa úradníkom pre jeho poniženosť a zdvorilosť, pre ktoré čnosti starším prepustil prednosť.

Do novembra vstúpilo do spolku 61, do 29. apríla r. 1847. 91 údov.

Steenarts a Kolping usilovne držali prednášky, Breuer učil spev, rátať, písať, čítať a ostatné potrebné vedy, pritom údovia sami sa čítaním vzdelávali.

Úradníctvo postaralo sa o tom, aby kedy-tedy zábavy sa vydržovali.

V nedeľu a vo sviatok údovia spoločne išli do chrámu, v roku štyrikrát ku sv. spovedi, na cirkevných slávnostiach všetci sa zúčastnili, nezdravých navštevovali a tešili.

Medzi údami spolku opravdivá láska, srdečné priateľstvo sa rozvinuly, tak že jedno srdce a jedna myseľ bol novozaložený spolok.

Roku 1847. v máji Steenaerts stal sa Wermelskirchenským farárom, za nového predsedu vyvolený bol Kolping, ktorý svoje sily celkom tovaryšskému spolku venoval, a že spolok tak rozkvitnúť, to jedine jeho neunavnej činnosti pripísať môžeme.

Roku 1847. 7-ho júla Ján Geissel, arcibiskup Kölnský navštívil Elberfeld, aby chrám Boží posvätil a sviatosť birmovania veriacim udelil.

Tovaryšský spolok k úcte arcibiskupa pred farou a v kostole tak pekne spieval, že arcibiskup nestačil dosť prechváliť vzdelanosť údov, a na reč predsedu Kolpinga, s radostou udelil spolku svoje arcipastierské požehnanie.

Týmto činom nadobudnúť tovaryšský spolok elberfeldský velikej vážnosti nielen v Elberfeldu, ale aj na celom okolí áno aj po celej ríši nemeckej. Cirkevní i svetskí hodnostári závodili potom v podporovaní námah Kolpingových, ktorí nezlomnou vytrvalosťou dňom a nocou pracoval na tom, aby sa podobné spolky aj inde utváraly.

Takéto tovaryšské spolky a im podobné iné vzdelávajúce kruhy katolícke máme teraz už po celom svete a tak aj v krajine našej Marianskej, a všetky tieto spolky majú vo svojich stanovách a účinkovaní za vzor spolok Kolpingov.

I náš «Katolícky Kruh» kráča po dráhe Kolpingom vymeranej. Daj to milý Bože, aby mojím pôsobením čím hojnejšie ovocia mravnosti a kresťanskej vzdelanosti prinášal všetkým vysokocteným údom mojím!

Vyzvanie k predplateniu.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok	... ..	4 koruny
na pol roka	... ..	2 koruny
na štvrt' roka	... ..	1 koruna.

«Kreštan» kiadóhivatala

Budapest, IV., Ferencz József-rakpart 27.

V Trnave advokátska kancelária

pána *dra Milana Ivanku* nachodí sa v dome kráľovského notára pána *Thináglá*. (Dolná-hrubá ulica číslo 19.)

BESEDNICA.

Niečo z remeselníckeho života.

Prídavok k socialnej otázke.

— Nakreslil *Zaosek*. —

Za oného času, pred 50 rokami po uhorskej rebelii, keď som bol ešte žiakom, býval som na hospode u jedného tkáča v Trnave, ktorého tabula vysiaca na ulici oznamovala obecnstvu v nemeckej reči, že v tomto dome býva: «bürgerlicher Kunstweber» — meštanský kadlec-umelec na damaškový plátenný tovar. U tohoto pána kadleckého umelca učil som sa poznávať spoločenské pomery a remeselnícky sociálny život tých časov.

Ponevác ale po revolucii celú krajinu našu zaplavili Nemci z Rakús, z Čiech a z Moravy, tak nemecká reč mala všade prednosť, a len toho držali za cvičeného, za «gebildet», ktorý znal po nemecky švondrkovať. Tí ale, ktorí sa nenaučili nemeckej reči a chceli patriť do triedy cvičených a držaní byť za «gebildet», svoju slovenskú reč vyšpikovali s nemeckými slovami, jako sa špikuje k. pr. zajačí chrbát so slaninou. Takto povstala jedna miešaná, originálna, s náterom «gebildet» dvojitá reč, ktorá ešte aj po dnešný deň panuje v Trnave, zvlášte v pobočných uličkách, v ktorých bývajú ľudkovia, čo nároky sebe robia na ten «bildung». Ku tomuto «bildungu» aj to patrilo, že každého, ktorého oslovili, počuli hneď aj se slovičkom «fon». K. pr.: Herr fon Vykoukal; Frau fon Trápelka. Niektorá panuška, ktorá chcela ukázať svoj «bildung» povedala: Herr fon Professor; Herr fon Notár; Herr fon Kaminfeger (kominár). My jako žiaci, keď sme kupovali na trhu od flajnáriek «pukance», pečené to staré kukuričné zrnká, a chceli sme náš bildung ukázať, oslovili sme každú flajnárku: Frau fon fračlerin. Keď ktorý učeň niečo postváral, a dráb ho po ulici naháňal, obyčajne keď sa začal vyhovárať, vždy povedal: Herr fon drabant, — aby ukázal, že on je z lepšieho ercihungu.

Aby si ale mal jaký-taký malý pochop o tej dualistickej trnavskej reči, len jeden malý príklad ti tu predložím. Nenie tomu tak dávno, počúval som takúto gebildet reč dvoch panušiek na trhu medzi jatkami. Celý som bol uradostený, keď som takúto dualistickú reč trnavskú počul, bo mi žiacke časy prišli na pamäť:

— Ale ich pitsí, moja drahá frau fon Holubkova, nech si len pomyslia, was tas fir lúder sind tie slůžky! Tá moja ukradla mi dve cíchy z podušiek a zutekala mi da fon.

— Ale wirklich? Merkwirdig!

— Som prinútená tos lúder nechať ajnšperen, práve idem na rathauz, aby mi kapitán spravil ordnung.

— Nuž a ony, majne gúte frau fon Trasoritka, kam-že sa ponáhľajú?

— Ale však vedia, pitsí, musím ajnkajfe robiť, idem kúpiť grincejg aj šmeten (smatanku); ten môj lúbi podliaty mit šmeten zajačí rúken.

— Nuž, erlauben, smiem sa pýtať, jako že sa má ten ich Herr fon gemál (muž)?

— Ten môj starý špicbúb? Keďby len mal vždy etwas besseres papinkať a plný džban hajrigen, nuž bolo by dobre.

— Ich empféle mich, hap di ére.

***

Je síce pravda, že volačo celkom nového som ti nič nepovedal, bo my Trenčania náš «bildung» ukazujeme v štyroch rečiach; a ktorá panská ženština je až vysoko «müvelt» doloží k niektorým vetám aj francúzske slovo, ktoré ani ona, ani poslucháč nerozumie, najviac ak takú polyglotnú osôbku obdivuje. Bo to je nie kunšt niečo povedať, čo aj sedliak rozumie; ale takého čo povedať, čo nie každá pani a pán rozumie: to je «bildung».

— Alásolgája, ale rogo humillime, jako že sa ráčia mávať? Jako že dýchajú?

— Kösönöm, len tak passabl, lašačkán. Keď bych len nemal ten rachenkathár! Tos ist di kšicht!

— A ony naďsad, darf ich bitten, odkiaľ že idú?

— Bola som kúpiť špecerei, a füserkereskedó bedint uns sehr «kulant», Ja a férjem len k nemu ideme.

— Alásolgája, jó napot! Ich las mich empfehlen, však vedia, u ich švigermutri. — Visontlátásra.

— Kézókomat. Mersi. Adjó!

***

Náš pán damaškový kadlec držiaval učňov aj tovaryšov. Ponevác ale jeho pani manželka bola nábožná osôbka, tak aj páni tovaryši sa modlievali, nielen ráno, keď stávali a večier, keď išli na pokoj do postele, ale aj keď išli ku stolu pšenové džgance jiest. V tých časoch náboženský duch a modlitba panovaly v domoch a vo familiach remeselníckych. Remeselník bol tiež presvedčený o tom, že človek delí sa od hoviadka, ktoré nepozná svojeho stvoriteľa, ani svojego darcu života a pokrmu.

Páni remeselníci v tých časoch ešte neboli tak «aufgeklért», neboli tak osvietení svetským duchom a falošným liberalismom, a preto aj dávali česť a úctu Pánu Bohu; aj mu vernejšie slúžili. Oni deň nedeľný a sviatočný ctíli a svätíli; hlavné služby Božie navštevovali so svojimi domácimi. V deň nedeľný nepracovali, a tak ani neokrádali Pána Boha o úctu, o česť; a preto nemali ani zapotreby «blaumontag» s otrepanými hlavami svätíť a ctiť s postávaním a vylehovaním.

Preto aj Pán Boh hojnejšie požehnával ich podniky, ich obchod a remeslo, ich práce a familie. Ku svätým sviatosťam riadne pristupovali, na verejných nábožných prôvodoch pod náčelníctvom svojich cechmajstrov, pod svojimi zástavami účasť brali. Tovýš bol od majstra svojego považovaný za úda familie; pri spoločnom stole všetci jiedávali. Tovýš nestrajkoval proti majstrovi, ani mu nezastavoval prácu a ktorý sa česne, pekne držal a

nábožného ducha bol, tomu majster a majstrova radi dali svoju dcéru za ženu, s ktorou on potom obyčajne aj remeslo svojego svokra prevzal.

Rodičia z vidiekov svoje školské deti najradšie dávajú do hospody k remeselníckym familiam, lebo boli presvedčení, že tam, kde veje náboženský duch, je aj viac svedomia, statočnosti, a že ich školské deti nebudú hladu trpeť a že sa nezlumpajú.

Mnohých pánov farárov znám, ktorí ešte dnes spomínajú, že najvďatnejšiu, najzdravšiu chôvu mali u remeselníkov, u ktorých hladu netrpeli. Že pri tej jednoduchej, zdravej, záživnej, čistej chôve domácej tak dobre, pekne, zdravo vyzerali a s plnými červenými líčkami chodili, ako tí v Babylonskom zajatí židovskí mládenci: Daniel & Comp., ktorí nechceli zo stola kráľa Nabuchodonozora požívať bravčové karmanádle, ani buřteky, ale sebe vyprosili len strovu šušovicu, fazuľu, hrach a čierny chlieb, pšenové džgance a čistú vodičku.

Mal som spolužiakov, ktorí boli na chôve a to za drahý peniaz u všeliakých pisárov; nuž a pri tej pánskej, drahej chôve bývali zelení, chudí ako šindel. Veru, podľupky, šalát, karfiol, mrkvový cušpajz, kaleráb sú nie pre žiaka, ktorý chce byť nasýtený; takéto zeleniny ľúbia húsenice, alebo starí páni, ktorí trpia na ťažkosti brucha.

***

Dnes je to už ale celkom ináč aj v stavoch remeselníckych. Mnohí páni remeselníci preložili deň nedeľný na «blaumontag» a preto oni v nedeľu šijú, hobľujú, strúhajú, búchajú, lepia, bo, vraj, človeku sa chce aj v nedeľu jieť, a z pobožnosti nevyžiješ, tu treba robiť. Preto aj Boh preložil svoje požehnanie od remeselníkov na židákov, ktorí vedú lepšie svätiť svoj šábes, nežli páni remeselníci svoju nedeľu; preto aj mnohý remeselník sa v nedeľu natrmáca, narobí a v ničom nevidí požehnanie, len nedostatok. On okráda Pána Boha a Pán Boh mu utruhuje z požehnanie, a tak sa to vyrovná.

Tovaryš nenávidí svojego majstra, bo majster považuje svojego tovaryša len za lacnú mašinu, ktorá mu má len dobré úroky prinášať, pri planej chôve, pri nízkom plate. Pani majstrová sa ustavične sťažuje na tovaryšov, jako len mnoho zjedia, s ničím sú nie spokojní, len by dobre jedli a málo robili, vždy sa zabavovali. Tovaryši zase frľú na majstrovú, že im dáva planý, bez zápražky kelový cušpajz; s vodou pomastené slýže; nedopečený chlieb a zatrepané s vodou a múkou kvačky, aj kašu bez chuti, jako blato.

Aj remeselnícke dcérušky, kišasoňky majú o mnoho vyššie požiadavky, nežli im stačí to požehnanie z nedeľnej práce ich pánov otcov. Remeselníci sú im už málo. Ony vyčakávajú na fiskálov, na doktorov, na notárov, na podslúžnóvcov atď. Aj kupci na strýžny tovar sú už múdrejší, tiež už nechcú dávať tovar svoj na večité kontá a na večité ratencálungy k fašiangovým bálom.

Po väčších mestách páni tovaryši a aj páni majstri už nechodia viac na nábožné processie, ktoré kňazi vedú, ale na socialdemokratické pochody, ktoré vedú židovskí vodcovia, na ktorých potom miesto litaní nadávajú kňazom a cirkevným predstaveným a iným poriadným ľuďom.

Takýchto uličných škreklúňov upotrebuje kde-tu aj vlády, aby oni papuľovali verejnú mienku na klerikálov, na kňazov a na ultramontánov. Ktorým remeselníkom nejde remeslo, tí potom politizujú, aj si pri politike nadávajú, aj sa pobijú; celkom tak, jakoby oni boli od národov platení za to, tak, jako ablegáti, ktorých národy platia nie aby politizovali, sebe nadávali a v čas političnej potreby sa aj pobili, ale aby užitočné zákony robili.

Mnohé remeselnícke triedy sami seba zanedbávajú, sa opúšťajú; a jako ony opustily Boha, tak ich aj Boh opustil a opúšťa.

Raz po jednej ablegátskej voľbe bol som svedkom, jako sa niektorí remeselníci pre politiku pobili a svoju vzájomnú političnú mienku s pivovými pohármi z hláv jeden druhému krvavo vymieňali, a svojej verejnej vlasteneckej mienke a presvedčenosti pri vybijaní oblokov výraz dávali.

Mojeho salónového ševca tovaryš, ktorý nikdy nesúhlasil so svojim majstrom, čo sa jeho platu týkalo, a jako nikdy nesúhlasil pri chôve so svojou majstrovou, tak on ani pri politike nesúhlasil so svojim majstrom, a preto on vždy bol v protive so svojim majstrom, aj mu ustavične obštrukciu stváral, a majstra ani k reči nepripustil, čoho bol následok, že švec od jedu udrel o zem kopyto, ktoré od zeme odskočilo a mňa na pišťalovej kosti tak obrazilo, že som za celý mesiac ledva mohol očochranú kožu na kosti zahojiť. Ja som veru v ich politike žiadnej účasti nebral. Vypovedal som kundšaft ševcovi, ktorý sa nedržel svojego kopyta, ale pre mňa nebezpečnej politiky svojej. Osvietený švec mi potom všeličoho aj nepolitického naodkazoval a zababral ma s politickou smolou, že on «nebude viac žiadnemu ultramarinovi, ani greligárovi boty flakovať,» že on «má robotu od iných pánov, za to, keď zostal liberantom.» Aj mal začo sa vychvalovať, bo liberanti mu pri každej voľbe hlavu vždy dobre podduplovali, lepšie jako on mne podduploval moje boty. Odtedy aj vo väčšej miere napája svoje političné mozgy s doppelkümlom.

Krajinský Púť do Lurdu.

Predsedovia budínskej Marianskej Congregácie, pod hlavným ochranstvom a arcipastierským požehnaním Jeho Eminencie pána Kardinála-Kniežaprimasa z príležitosti polstoročia od vyhlásenia článku viery o bezpoškvrnom počatí preblahoslavenej Panny, ľudový púť poriadajú do **Lurdu**, v ktorom každý uhorský katolík, mužský jako aj ženská, môže účasť vziať. — Hlásť sa môžu u vp. duchovného *Adolf Thym*, hlavného sekretára Budínskeho Kat. Kruhu, Budapešť, II., Toldy Ferencz-u. 30., u ktorého aj podrobný plán možno dostať.

V Budapešti r. 1904, v Kvetnú Nedeľu.

Heinrich Fieber,
direktor spolku sv. Imricha.

Adolf Thym,
hlavný sekretár budínskeho
k. Kruhu a preds. Congr.

Dr. Imrich Sebök,
katechét, predseda Congr.
gácie.

Na žiadosť riaditeľstva púti vel. p. Jozef Škarda, dekan-farár v Šaštíne (nitrianska stolica) s vďačnosťou prijme a programy pošle všetkým tým slovenským pútnikom, ktorí na púti účasť vziať chcú.

Predbežná poznámka!

Čas odchodu púti: 21. augusta 1904. — Ceny sú:

I. trieda s 8 dňovým zaopatrením	480	korún.
II. „ „ „	370	„
III./a „ „ „	215	„
III./b „ len s bytom	185	„

Smer cesty: Budapešť—Viedeň—Innomosty—Einsiedeln (pútnické miesto) Genf—Paray-le-Monial (pútnické miesto) Lyon—Toulouse—Lurd—Lyon—Genf—Zürich—Innomosty—Viedeň—Budapešť.

Cesta potrvá 14 dní.

Ďalšie úpravy v podrobnom pláne.

CHÝRNIK.

Úctivé upozornenie!

Láskave prosíme ctených čitateľov, keď pošlú predpíatok na noviny, nech nezameškajú prilepiť na poštovú poukážku, na — k písaniu určité — miesto svoju tlačenu adresu, t. j. meno a bydlisko, pod ktorou dostávajú noviny. S týmto s jednej strany poľahšia našu prácu, nadovšetko ale koniec môžeme urobiť takým nepravosťami ako je to, že noviny v svojom čase nedochádzajú. *Vydavateľstvo novín.*

***

Príchod kráľa. Srdečne vívalo 2-ho mája hlavnomestské obyvateľstvo nášho dobrotivého kráľa z tej príležitosti, že po dlhšej prestávke zase zavítal na dlhší pobyt do hlavného a sídelného mesta svojho uhorského kráľovstva, medzi svojich uhorských poddaných. Ulice boli husto obstaté obyvateľstvom, ktoré živo privolávalo na slávu milovanému kráľovi a zvučné «Éljen a király!» ozývalo sa z tisíc a tisíc hrdiel.

Storočné jubiléum košického biskupstva. František I., kráľ uhorský, r. 1804. založil biskupstvo košické. 100ročnú pamiatku tejto udalosti 4-ho septembra zasvätil košické biskupstvo s veľkou slávnosťou. Pri tejto príležitosti vysvätil v Košiciach aj obnovenú kaplnu sv. Michala, pochádzajúcu ešte zo XIV. storočia. Biskup Bubics vydal pastiersky list, v ktorom nakladá, aby dňa 4. septembra vo všetkých chrámoch diecesy odbavovali sa slávnostné služby Božie, s kázňou a s processiou. V predvečer slávnosti má sa za polhodinu vyzváňať na všetkých zvonoch. Biskup vo svojom pastierskom liste podáva i krátke dejiny storočného biskupstva, z ktorých vysvitá, že biskupstvo pri založení malo 149 cirkví, ktorých počet behom

uplynutej doby rozmnožil sa na 197. Z obetavosti veriacich vystavilo sa 90 nových kostolov. Košický stolný chrám bol obnovený a teraz patrí ku tým najmonumentálnejším stavbám Uhorska. Krem toho založilo sa aj mnoho náboženských a dobročinných spolkov.

Balón arcikniežata Leopolda Salvatora. 27. m. m. rano o 8. hod. pustili balón na dvore viedeňského arsenálu a na poludnie sletel pri obci Bükk v Šodronskej. Na balóne cestovali majór Starčevič, nadporučík Korvin a nadporučík Roda. Sostúpenie išlo veľmi ťažko, lebo bol veter, ktorý zahnal balón do jednej hory, kde sa potom zavadil o strom. Smelí vetroplavci sliezli šťastne dolu a ani balónu sa nič nestalo.

Prísaha nových biskupov. Z Viedne oznamujú: V kaple pápežskej nunciatúry 28. m. m. složili prísahu vernosti k pápežovi noví biskupi: dr Radnai baňskobystrický a dr Párvy spišský biskup. Popoludní bola na nunciatúre k počte nových biskupov veľká hostina za prítomnosti mnohých cirkevných hodnostárov.

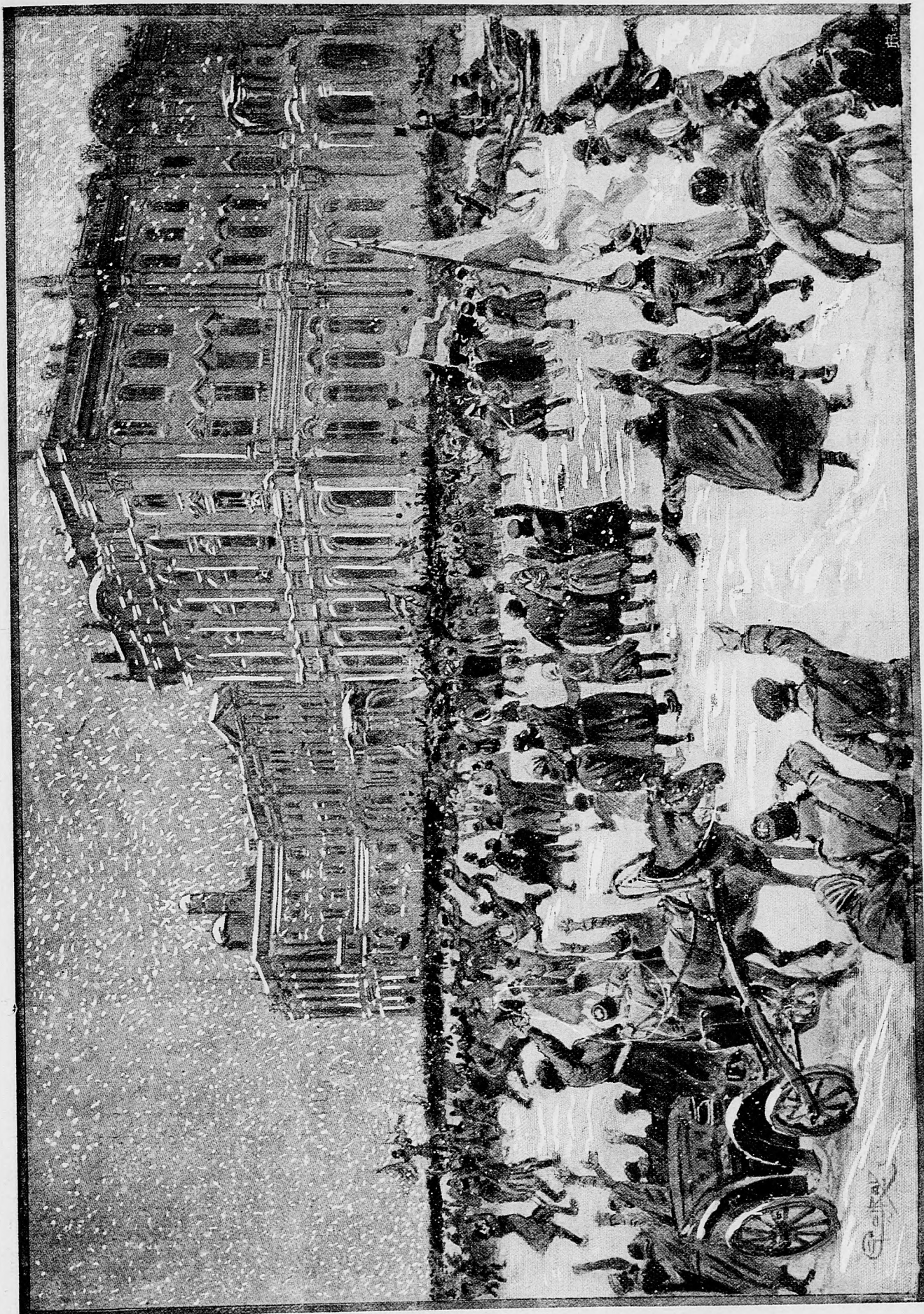
Z biskupstva spišského. Preložení sú kapláni: Ján Janečko z Veľkého Bobrovca do Belej, Ján Starostovič z Belej do Veľkého Bobrovca; Julius Brtko zo Zázrivej do Zakameného-Klina, Ondrej Haber z Hornej Zubrice do Kézmarku; Jakub Lang, kaplán kézmarský vymenovaný je za profesora náboženstva do reálky a do dievčenskej školy v Levoči; Štefan Gergye, dočasný administrátor nedecký poslaný je za kaplána do Hornej Zubrice.

Pekný milodar. V Giblu (Spiš) Michal Klotňa roľník, ktorý dňa 13. apríla zomrel, 600 korún nechal tamjšej novej kapličke, ktorá ešte toho roku má byť hotová. Peknejšiu pamiatku nemohol po sebe nechať. Nech mu Boh nekom odplatí!

Nehoda jedného robotníka. V Mešfanskom pivovare v Kőbányi stalo sa nešťastie. Dvaatridsaťročného kováča Franca Firáka zachytil jeden stroj a odtrhol mu ruku. Raneného robotníka odviezli do Rochusovej nemocnice. — Na Alžbetinej okružnej ceste jeden električný vozeň prešiel robotníka Adama Bergera a smrteľne ho ranil. Nešťastného odviezli tiež do Rochusovej nemocnice.

Podakovanie. Ku vystaveniu kaplnky v Liptovskom Svätom Petre po dnešný deň obetovali: Jozef Bielený, učiteľ z Magas-Majthény 6 korún; Tomáš Maršo z Lipétvár-Ujvároška 2 koruny; Ján Obzina a Bara Obzina z Dol. Tuzla (Bosnia) 1—1 korunu. — Spolu: 10 korún. Vrelou láskou vedený, vrúcnu vyslovujem vďaku za dobrodenia a prosím Boha za stonásobnú náhradu dobročinnosti obetujúcich. *Žigmund Platthy, farár.*

Útok proti farárovi. Z Nitry oznamujú: 20. apríla večer o 8. hodine obrovský hromu podobný výbuch vyrušil obyvateľstvo obce Assakürt. Čoskoro vysvitlo, že ktosi spáchal útok proti katolíckemu farárovi. Do múru fary vyvrátil dieru a vložil ta dynamitový patrón, ktorý potom podpálil. Na šťastie útočník nevedel zachádzať s patrónom, lebo len veľmi malú dierku urobil do múru a poneváž je múr veľmi hrubý, výbuch ho len nepatrne poškodil. Nech je diera pre patrón hlbšia, srúti sa celá fara a zabije farára a jeho domácich. Vrchnosť zaviedla

Slavnostný pochod v Petrohrade před palotou cárovou.

prísne vyšetrovanie a žandári na všetky strany pátrajú po bezbožnom útočníkovi.

Poriadky proti výtržným mládencom. Podžupan peštianskej stolice Ludvik Beniczky okresným hlavným slúžnym vydal nariadenie, ako majú v stolici po dedinách prísnejšie zakročiť proti výtržným paholkom. V nariadení pre každú obec osobite predpisuje, kde treba krčmy včasnšie zatvárať, kde majú nočnú stráž zväčšiť, konečne v mnohých obciach zakazuje priadky. Krem toho nariadenie spomína celý rad obcí, kde neslobodno tanečné zábavy držať. Tento zákaz pofahuje sa na všetky obce okresu Kiskunfélegyháza, vynímajúc obec Jászszentlászló, ďalej na obec Csobánka, Pilisszentkereszt, Pilisvörösvár, Pilisborosjenő, Veresegyház, Aszód, Pilis, Farnos a Akasztó. Musí to byť v týchto dedinách za mládež!

Do pozornosti kosa zadovávajúceho obecnstvu. Aby si každý jeden čím ľahšie zaopatril mohol svetočyrnu generála Deveth delo-ocelovú kosu, k dnešnému číslu pripojujeme zadovávajúcu listinu, ktorá sa má v páde zadovávania riadne a zreteľne vyplniť a na pána *Pavla Sohr, Szill* (Somogym.) zasláť, lebo toto je jedine opravdový zadovávajúci prameň na svetočyrné generála Devetha delo-ocelové kosa. — Tieto kosa prevýšia všetko, čo sa v tomto diele nachádza. Preto nech nikto nezamešká príležitosť, kto dobrú kosu chce mať, a nech si neztažuje niekoľko slov za všeobecné dobro medzi svojimi známymi, nech odporúča kosa této. Keď niekto žiada, aby sa mu kosa len neskoršie zaslala, radno je už teraz svoju zásobu objednať. Objednanú zásobu len vtedy zašleme, na kedy to žiada odberateľ. Kosa této sú všeobecne tak obľúbené, že v mesiacoch máji a júni je tak veľký odber, že dielna len s najväčším napnutím a namáhaním je vstave svojich odberateľov riadne vyslúžiť. Ct. čitateľov upozorňujeme na dnešný oznam.

Chýry zo Spiša. U nás bol v apríli veľmi pekný a tak teplý čas, aký dakedy ani v lete nebýva, človek sa aj v letných šatách potil. Dňa 26. apríla hrmelo prvý raz, v ten deň padal v niektorých miestach asi za štvrt hodinu aj veľký, hustý dážď. — V Levoči dňa 23. apríla zomrel Fridrich Šváby, listovník spišskej stolice v 70tom roku života svojho. Nebohý mnohé Spiša sa týkajúce dejepiské diela písal. Po pri svojej usilovnosti a vlúdnosti, vynikal aj so svojou pobožnosťou. Medzi pánoch — Bohužiaľ — málo takých verných katolíkov sa najde, akým on bol. Jeho skromnosť vysvitá aj s tohoto, že si truhlu len z dreva a bez venca žiadal. Na jeho pohrebe vzalo neobyčajné veľké množstvo obecnstva účasť. —

V Hrušove dňa 16. apríla v noci vypuknul oheň, ktorý Tókovskú paláreň v popol obrátil. — Nedávno chytli žandári jedného svätokrádežného zlodca v osobe Pavla Kozačkoviča, ktorý v Kamjonke v kostole jednu skrinku otvoril a obkradol; okrem toho sa ešte aj k dvom gazdom dobil a ich tiež obkradol. — V obci Mindszent strašný zločin spáchal dňa 19. apríla tamojší obyvateľ Pavel Fuhrmann. V ten deň bol akoby diablom obsadnutý. Nabí si doma revolver a s tým šiel potom do domu svojich svokrov, kde sa jeho chorľavá žena zdržovala, aby u svojich rodičov lepšiu opateru mala. Ako do izby vstúpil, strelil na svoju ženu, ale ju netrafil, potom sa hodil na ňu a chcel ju zadusiť. Na jej volanie o pomoc, prileteli jej rodičia do izby, na ktorých dva rázy strelil ale podobne netrafil a na to ich sekerou napadnúť. Tí traja napadnutí a ranení sa začali brániť, načo on utiekol. Keď videl že za ním letia, sa obrátil a znovu strelil, ale teraz už trafig: jeho svoker Jozef Šmihula mŕtvý klesnul na zem. — V našej stolici v najnovšom čase veľmi často bývajú ohne v lesoch. Teraz zase v levočskom, v hrabušickom, v smolníckom a v kotterbachskom lese boli požiare, ktoré značnú škodu zapríčinili. — V Starej-Vsi už dávnejšie chytli dvoch mládencov, ktorí za dlhší čas všeliaké krádeže spáchali. Aj do sklepoch sa vlámali a tam odtiať nápoja, brindzu, hustečky, portky, leibliky a všeliaké iné veci kradli. Tí dvaja dobrí vtáci volajú sa: Ondrej Kovalsky a Pongrác Gemza. Levočský kráľovský súd teraz prvého na šesť a druhého na sedem mesačný žalár odsúdili. Jako sa aj môže kresťanský mládenec tak velice zapomenúť! Kovalsky je ešte aj synom dosť bohatých rodičov. — V Kézmarku sa 27ročná služka Anna Tokarčík otráвила a medzi strašnými bolesťami zomrela. — V levočskom lese dňa 12. apríla oheň vypuknul, ktorý asi 30 jutár mladého lesa zničil. — V Harhove sa dňa 14. apríla veľký zločin stal. Istý Pavel Muha 19ročný kočíš 75ročnú vdovu Annu Gadaš, keď celkom sama bola doma, zabil; potom sa do skryny dal, čo našiel, to ukradol a utiekol. Žandári išli za ním. Keď videl, že ho už chytia, skočil zo strachu do jednej studni. Ale nepodarilo sa mu ani len svetskému súdu újsť, lebo ho zo studni vytiahli a do levočského žalára odvedli. — Pri magurskej kréme v lese dňa 12. apríla jednu mŕtvú ženu našli. Ponevác bola skrvavená, hovorili ľudia, že ju dakto zabil. Ale to nenie pravda. Ona sa spila a tak v opitom stave musela zostúpiť z cesty, medzi pňakami a stromami sa túlať, nasledovne aj viac rázy spadnúť a tak sama sa pokalíčila a skrvácala, až konečne si ľahla a na veky

Kto na svoj majetok

záložnú požíčku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku **«Kisbirtokosok Országos földhitelintézet» Budapest, V. ker., Géza-utca 2. (svoj dom).** Tento ústav dáva tak malú jako aj veľkú požíčku, preto aby bolo spomoženo stredno-a malo-hospodárom. Pre toto požíčky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požíčkou ľahko môže pomôcť na jeho tarchách. Predošlých veriteľov tento ústav z touto požíčkou vyplatí, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požíčky spojené. — Požíčky sa do poly ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33¹/₂, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne platí, ústav náš požíčku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárskeďy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých pobočných výdavkov môže si splatiť. — Ústav tento dáva záložné požíčky na 5% a na 4¹/₂%-tové požíčky bez všetkého zťahnutia v hotových peniazoch vyplatí. — Komu je požíčka zapotreby, ten nech sa s dôverou obráti na tento ústav, odkiaľ každému na jednoduchý list vďačne dajú vysvetlenie.

zaspala. Alebo sa zadusila, alebo zamrzla. Hovorila, že bola s Poľskej.

Chcel otráviť 550 ľudí. V hlavnom meste Bulharska, v Sofii, v kadétskej škole prichytili jedného za sedliaka preoblečeného univerzitného poslucháča, ako v školskej kuchyni do jedného veľkého kotla, kde sa varila polievka pre chovancov, chcel naliať z fľašky jakejsi tekutiny. Dolapený po dlhom tajiení konečne soznal, že je anarchista a že chcel otráviť všetkých 550 poslucháčov kadétskej školy, ktorí všetci sú synovia popredných a vážených bulharských rodín. Anarchistu, u ktorého našli veľkú zásobu veľmi silnej otravy cyankali zvanej, odovzdali trestnému súdu.

Výsledok assentírky v Nitrianskej. V Senici predvolano bolo 998 mládencov, assentovano bolo 135, do náhradnej rezervy 22, zbrane neschopných bolo 156, nedostavilo sa 361. — V Piešťanoch predvolano bolo 518, assentovano 86, do náhradnej rezervy 18, zbrane neschopných 87, nedostavilo sa 102. — V okrese nitrianskom predvolano bolo 994, assentovano 236, do náhradnej rezervy 40, zbrane neschopných 163, nedostavilo sa 155. — V meste Nitre na assentírku dostavilo sa 125, z týchto odobrali 27.

***

Štastným sa môže považovať ten človek už na tomto svete, za život ktorého sa toľkí ľudia modlia, ako za lekárnik *Fellera* v Stubici pre jeho podivný *Elsa-Fluid*. Michal Rajtik z Vistuku, o. p. Báhony (prešporská stol.) píše lekárnikovi Fellerovi nasledovný list: «Pochválen Pán Ježiš Kristus! Z hĺbokosti srdca nášho ďakujeme Vám všetci za váš požehnanie poskytujúci *Elsa-Fluid*. Keby sa kto chcel presvedčiť o skutočnosti, nech sa ma opýta a ja milerád dosvedčím každému, že: 1. Mária Čajkovič Jánova od bôľov už nevedela čo má robiť, o 3 dni ju Fellerov *Elsa-Fluid* úplne vyliečil. — 2. Jozef Moravčík od bolenia zubov temer zblaznel. Niekoľko kvapiek Fellerovho *Elsa-Fluidu* ho uzdravilo. — 3. Katarína Peško Matejova mala zkaženú krv a myslela, že už musí zomrieť, a hľa, Fellerov *Elsa-Fluid* a Fellerove *Elsa-pilulky* ju behom 4 dní úplne vyliečily. — 4. Tomáš Chorvát strašne trpel na žalúdočné kŕče, a 1 fľaška *Elsa-Fluidu* mu pomohla. — 5. Terézia Križan už od rokov nemohla nohami pohybovať, 3 fľašky *Elsa-Fluidu* tak ju vyliečily, že teraz už chodiť môže. — 6. Mária Csajkovics Pavlova už nemohla rukami pobybovať, Fellerovmu *Elsa-Fluidu* má čo ďakovať, že je teraz už úplne zdravá a že zase robiť môže. — 7. Michal Ján od rokov trpel na prsné bôle a na pokazený žalúdok, Fellerov *Elsa-Fluid* ho ale chránil. — 8. Ja, Michal Rajtik sám som bol už od rokov ťažko chorý, nemal som žiaden appetít a vždy som ležal; odkedy užívam Fellerov *Elsa-Fluid*, som zdravý, ako chren.» — 12 fľašiek alebo 6 duplovaných fľašiek *Elsa-Fluidu* za 5 korún rozosiela franko Eugen V. Feller, lekárnik v Stubici, Templom-u. č. 18. (Horvatsko, záhrebská stol.)

Krestania, kupujte len u krestanov!

DOPISY.

Z Bystricičan.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velavážený Pán Redaktor!

Ráďte byť tak láskavý, týchto pár riadkov v našom oblúbenom «Krestane» uverejniť.

Teraz bude rok tomu, ako náš velebný pán farár spolu s pánom organistom nám chceli ukázať, čo by bolo k ďalšiemu nášmu dobrému. Bolo po dva rázi aj shromáždenie, na ktorom pán farár mal pekné poučné prednášky o spolku potravnom. To nám dodalo chuti veľkej. Nasbierali sme gurášu na tento dobrý úmysel, aj sa už boli podpísali jednotlivci na hárok. Pekne to začalo sa dvíhať; môžem povedať, podpísalo sa vyše 90 členov.

Ja som tie akcie podpísané porátal, bo to pekných pár korún, vyše 2000. Čo sa ale stalo? Po našom rozídení z domu rychtárovhov, jedni šli Izovitovi, druhí Chaturovi a Čajkovi. Židáci sa teda dozvedeli o veci, čo sa stalo? Náš Izovit začal sa metať a skákať, ako keď mačke na chvost štipec pripraví. Niii! Jano, zaplať mi tú moju džobu! Mišo, dám ťa exekvovať. Ja vás naučím aj s vašim konzumom! Ja dám ešte lacnejšie a musíte upadnúť, a Chatur Mojšo, Feliks a Čajko okolo neho tancovali, jako tá mačka s tým štipcom.

A tak všetci židáci blačali jako mladé kozlence. Koho-že bolo významnejšie namáhanie? veru židákov! Jizo Feliks a Čajko, majú dobré kaviarne; keď je veselie, alebo inakší hudobné zábavy, majú u nich hotovú chyžu «Darmo p. farár svoje ústa derú» hovoril Izovit aj Feliks s Čajkom.

O našom konzume reč zahynula, čo mi bude ľúto navždy. Kolko zisku už majú po susedných obciach z ich usilovnosti a z potravných spolkov? Náš zisk ale berú židia; títo majú celého barana, a my ani srsti. Ale obráťme sa Pánu Bohu a sv. Duchu za osvietenie rozumu. S týmto končím mojich pár slov.

Nádenník z Bistričian.

***

Z Lipnice

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velavážený Pán Redaktor!

Úctive prosím, ráďte nasledovné riadky uverejniť v našom oblúbenom «Krestane».

Smutná povinnosť nás na 19-ho apríla do Lipnice shromáždila. Ačpráve jarné práce sú u nás v plnom prúde, predsa v húfoch sa ľudia vo sviatočnom rúchu poberali cestou k impozantnému kostolu lipnickému, aby poslednú česť oddali ich staručkému priateľovi v osobe bývalého duchovného pastiera v Zubrici od r. 1898. na odpočinku prebývajúcemu v ich obci. Jeho bývali farníci

v processii sa ponáhľali na pohrab. — Jaká jasná bola jeho duša, taký deň mu Boh poprial na jeho ostatnú cestu. Povetrie jasné, čisté od Babiagury prievanom očistené, ozývalo sa od hlaholu zvonov lipnických.

Keď sa ozval nad rakvou chór prítomných kňazov z celého okolia «Circumdede runt me . . .» zaronili sa všetkých očí prítomných, a pri pesničke pána rectora z Jablonky, v ktorej znázornil život jeho požehnaný v láske k Bohu a ľudu jeho, každému prítomnému stislo srdcom od žiaľu nad ztrátou úprimného jeho priateľa.

Po tomto poberal sa zástup s mrtvolou do kostola, ktorý sa tak naplnil ľudstvom, že hrozilo slabším ženám a deťom zadusenie.

Keď odznel chór žalmov, vystúpil na kazateľnicu vp. *Štefan Haluska*, farár Oravský. S veľkou pozornosťou obrátil sa ľud ku znamenitému kazateľovi tomuto a nie na darmo, lebo ako vďačne človek podáva zaujímavú rozprávku i viac ráz, tak milo sa rozepamätá na priebeh láskyplného života, ktorý v utešenej kázni rozložil nám kazateľ:

Nebožtík to bol, o ktorom sa právom môže povedať, že «blahoslavený ten, ktorý zomiera v mene Pána», telo jeho síce pochované bude, duch ale jeho zostane medzi nami ako svetlo. Ku kňazom sa obrátiac, napomínal ich kazateľ so slovami Sv. Pavla. Buďte nasledovníci moji, jako synovia moji najmilší. Nebožký zanechal príklad horlivého a pobožného kňaza podľa srdca Ježišovho, ktorý nielen že hovoril: Pane, Pane, ale aj činil vôľu Božiu zosnulého vyznačovala láska bratská, ktorú nielen slovami ale aj skutkami dokazoval, podľa slov: nech nevie pravica, čo udelila ľavica.

Pokorne a spokojne prebýval 42 rokov jako farár na malej dedinke v Zubrici, ačpráve jeho vysoké vzdelanie uspôsobovala jeho osobnosť i na vyššie miesta; on však jako fialka vakrytá vôňu rozširujú, on účinkoval v prospech nášho ľudu. V povedomí tom, že najsampraj je treba ľud v mravnosti zdokonaliť a chyby ľudu zamedziť, založil prvý v Uhorsku spolok striezlivosti, tento poklad pre náš ľud, následkom čoho nielen ovečky jeho, ale celé okolia hŕfne utiekali sa k tomuto pastierovi o pomoc, ktorú keď získali, ďakujú ešte dnes mnohí, že si zachránili dušu svoju, zveľadili si majetok. Deti rodičov, rodičia deti žehnajú za missionársku dobrotivosť zosnulého.

Právom mohol zosnulý použiť slova: Prepust ma už Pane . . .

Týmito slovami kazateľa pozdvihnutí ku pravde Božskej uspokojení modlili sa veriaci za dušu nebohého oslávenca.

Večná jeho pamäť!

Poľnohospodárske museum, ktoré nachodí sa v Budapešti na kerepeši-út č. 72., odporúčame obecnstvu k návšteve, keď pri dajakej príležitosti príde do Budapešti. Tu sú vystavené rôzne plodiny a náradie hospodárske a neplatí sa žiadne vstupné.

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť alebo adresu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len takto musíte sa u nás hlásiť: *Krestan kiadóhivatala, Bpest, IV., Ferencz-József-rakpart 27. szám.*

Karol Krajčí L. Či nemohli by ste tam u vás niečo urobiť za rozšírenie «Posla»? Zdravstvujte!

Andrej Klimčík v P. Žiadanú adresu udáme Vám listovne po tieto dni.

«W.» v **Kamenzi.** Aj Vám na otázku odpovieme — tak ako ste si to žiadali, listovne.

L. Čížik v K. Mimo tých dvoch výtiskov, ktoré do týchto čias zasielali sme Vám, priložili sme touto exp. ešte iné tri, o ktoré budú sa patriční u Vás hlásiť a ktorí Vás istotne poprosili, by ráčili ste dovoliť, aby výtisky jich mohli prichádzať pod Vašou páskou. Tak im to bude primeranejšie.

Ján Lisický. Sándorfa. Dopisnicu oddali sme. Žiadost, ako aj té stažnosti, vybaví Vám administrácia.

Drotár vo Viedni. Zabudli ste udať meno tej modlitebnej knižky a preto nemožno nám ani udať úplnú adresu.

Spisy redakcii zaslané.

Upozornenie: Keď chcete si zadovážiť tuto vypísané knižky, vždy dávajte pozor na to, že ktorú knižku u koho objednať máte. To máte tu pri každej uvedenej knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielať peniaze na vydavateľstvo «Krestana», lež vždy tomu, kto patričnú knižku predáva.

Pútnické miesto: Višnové. Sostavil J. Buday. Vydal Alexej Frátrik, farár vyšnovský. Cena? Akiste žiadna.

Májové kvety, čili nábožné rozjímanie o blahoslavennej Panne Marii. Spracoval Fr. Sasinek. Vydal Fr. Richard Oswald. Cena 80 hal. Dostať: Fr. Richard Oswald, správca fary, Tepla (Lenge) o. p. Bělábánya.

Jako sa spovedá rozumná mládež? Duševné zrkadlo. Vydáva Redakcia «Posla božsk. Srdca Ježišovho». Cena 10 hal. Pre knižku takto píšete: Redakcia «Posol božsk. Srdca Ježišovho» Trnava, (Nagyszombat). knižka behom desať rokov päťkrát vydaná bola, dovedna v 48 tisíc výtiskoch. — K dostaniu je u pôvodcu Štefana Janovčik, farára v Likavke, ostat. pošta Liptó-Rózsahegy. Za vopred zaslaných 13 korún 50 halierov pošle 20 výtiskov frankované.

Knihvedenie pre gazdovsko potravné a úverné spolky. Cena výtisku viazaného, franko 1 kor. 60 halierov. K dostaniu u pôvodcu Štefana Janovčik, farára v Likavke o. p. Rózsahegy. — Táto knižka je praktične sostavená a osožná pre tých, ktorí potravné spolky spravujú. Potravným spolkom ju vrele odporúčame.

Sv. Izidor čo príklad sedliakov, dľa Jána Petra Toussaint, podáva dr. Jozef N. Janda, farár Černianský a professor. K dostaniu v tlačiarne u Juliusa Zhorella vo Veľkých Topolčanoch.

Dejiny milostného miesta Blahoslavenej Panny Márie veľko-topolčanskej. Spísal Jozef Haverla, obetujúci kňaz. S odobrením ostrihomskej hlavnocirkevnej vrchnosti Z maďarského preložil Jozef Buchta, nitra-bojnanský kaplán. K dostaniu je v knihtlačiarňi Juliusa Zhorellu vo Veľkých Topolčanoch.

Ceny potravných článkov.

Úradne značené priemerné ceny za 50 kilogramov.
Pšenica: tiská K. 8·05—8·70, peštianska K. 8·00—8·50, belehradská K. 8·00—8·55, banátska (76 kilogramová) K. 7·00—8·90. — *Raž*: K. 6·35—6·60. — *Jačmeň* na krm K. 5·80—6·10. — *Ovos*: prvotriedny 5·75—6·00, druhotriedny 5·60—5·85. — *Kukurica*: K. 5·30—5·40. — *Repica*: K. 10·35—10·55. — *Prósó*: K. 5·30—5·40

Múka.

č.	0	1	2	3	4	5	6
K.	14·40	13·80	13·20	12·50	12·40	12·00	11·60
		č.	7	7½	8		
		K.	10·80	9·60	5·80		

Otruby: K. 4·20, hrubé K. 4·30.

Datelinové semä: lucerna K. 54·00 do 62·00 za 50 kilogr.

Zemiaky: ružové K. 4·00—4·40, žlté K. 5·00—6·00 za 100 kilo.

Strova: Veľký biely *bôb*: K. 7·75—8·00, tmavý

K. 6·50—6·80, drobný K. 8·50—9·00, tarkavý K. ——. *Hrach*: K. 12·—13·00. — *Šošovica* veľká čistá K. 14·00—15·00. — *Konopné semä*: K. 9·00—9·25. — *Lanové semä*: prima K. 12·90—13·00. — *Rasca*: K. 29·00—30·00. — *Mak*: sivý K. 24·50—25·00, modrý K. 26·00—27·00. — *Ladník*: K. 7·00 do 7·50. Všetko 50 kilogr.

Koloniálny tovar: *Cukor* raffinovaný K. 69·00—69·50, kockový K. 71·00—71·50, kandis biely K. 72·00, žltý K. 68·50 za 100 kilogr. s pobravnou daňou.

Petrolej: americký (*) vo veľkom K. 46·00 prima ruský (***) K. 43·00 za 50 klgr.

Lekvár: srbský (1903) K. 14·25—14·50, slavonský (1903) K. 14·25—14·75 za 50 kilogr.

Na 30-dňovú próbu

zašlem každému nové, Mayer-sústavy Anker Nickel-Roskopf-Patent-Remontoir hodinky, s peknou retiaukou a schránkou za 2 zl. 50 kr. poštovou dobiere. Tri kusy 6 zl. 75 kr. šesť kusov 12 zl. — Najpríhodnejšie hodinky do práce pre jedného každého. **Strojrocnou písomnou zárukou.** — V páde nezodpovedali, peniaze sa nazpät vrátia. Objednať možno len v hlavnom sklade s pojenej dielne na hodinky Roskopf

LEOPOLD MAYER,

cis a kráľ. spoľahlivý a statočný zaopatrovateľ

Viedeň, XIV., Mariahilferstrasse 187/1.

Chráňme sa od padateľov

Načo je „Trnavská a vidiecka ľudová banka“ úcastinársky spolok v Trnave?

1. Nato, aby každý človek, keď má v dome za dlhší čas nepotrebné peniaze, uložil si ich v «Ľudovej banke» ako **vkład**. Tak sa peniaze nerozídu, a v prípade potreby dostane ich vkladateľ hneď, a to so slušnými úrokami. Pri tom z malých obnosov nasbierajú sa summy, s ktorými majiteľ môže začať obchod, remeslo, kúpiť hospodárstvo, vystaviť dom atď.

2. Nato, aby každý statočný človek, keď chce nejaký obchod podniknúť a nemá peňazí, šiel si ich do «Ľudovej banky» požičať na zmenku so žirantmi, alebo na intabulovaný úpis, alebo na záloh. Dostane peniaze na mierne úroky.

3. Nato, aby každý človek, ktorý má cudzozemské peniaze, ako dolláre, ruble, marky, franky atď, alebo strižky (kupony) z bársakých cenných papierov, alebo cenné papiere na predaj, alebo ak chce si cudzozemské peniaze alebo cenné papiere kúpiť, išiel s tým do «Ľudovej banky» a tam predá alebo kúpi po slušnej cene.

4. Nato, aby ktokoľvek chce akúkoľvek poradu v peňažných veciach, spýtal sa o ňu v «Ľudovej banke», nemusí chodiť osobne, dá sa to i písomne spraviť.

Rodáci! Majte vždy na mysli, že banka táto je pre Vás založenou — a preto vždy a všade: **«Svoj k svojmu!»**

Každá rodina

mala by vo vlastnom záujme len

Kathreiner
Kneipp sladovú kávu

akžto dodavok ku den-
nej káve potrebovať.

04.1/d

500 zlatých vyplatím tomu, komu by po upotrebovaní **Bartillovej ústnej vody**, jedna flaska 35 kr prinavrátilo sa bolenie zubov alebo zápach. Z úst. (Za balenie platí sa 10 kr, osobyte). **E. Bartilla-Winkler**, Viedeň (Wien) 19/1, Sommergasse č 1. Žiadajte si v lekárni **Bartillovu** vodu na zuby. Kto by nám oznámil nejakých napobňovateľov ten bude štedre obdarený. Na miesta, kde by táto voda nebolak, dostaniu, pošlem 7 fliaš za 2 zl. 60 franko. **Jednu flášu nepošlem.**

Polovlnené sukne v rozmanitých farbách, dobrej jakosti 1 kus po 65—70 kr. **detické sukienky** 20 kr. **dobierku zasieľa: ADOLF JELINEK** v Lisku, p. p. **Jimramov Morava**. Tovar, jestli sa nehodí, príjem nazpät a peniaze prinavrátim. Nespokojnosť je vylúčená.

Najlepšie

K o š e

dodáva známa firma

JOSEF MECERA

v Čelakovicích (Čechy).

Peniaze „mnoho“ peňazí!

mesačne môže **1000 K** každý bez zvláštných vedomostí a bez výloh snadno a poctivo zahladať. Jestli zašlete hneď svoju adresu pod zn. «E. 806.» anoncn. oddeleniu

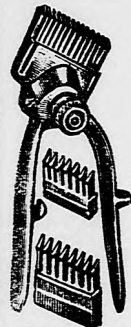
«Merkuru», Mannheim, Merrfeldstrasse (Badensko).

Do 500 zl. mesačne

(a to len ako extra zárobok) môže každý ľahko, statočne a bez všetkých útrat zarobiť. Pošlite a to hneď Vašu adresu pod S. K. 163 na

Kanceláriu oznamov Steinhausen
Karlsruhe (Baden) Amalienstrasse.

Na 8 dňovu próbu

na dobierku len 3 zl. pošlem moju opraodivú Solinger mašinu na strihanie vlas, a zavazujem sa tu istú behom 8 dni späť prijat a tak tiež aj peniaze späť pošlať. Mašina je 61 cmr. dlhá, fajno niklirovaná, má 3 hrebene a jednu rezervnú strunu na trojaké strihanie, mašina táto by nesmela ani v jednej domácnosti chýbať, lebo cenu tejto mašiny pri 2 defoch za štvrt roka zošporujeme.

Nožnice na bradu 2 zl. 75, opravdivá Solinger britva 1 zl. 50, najfajnejšej je mnozí je jazno brusná 2 zl. Kónské nožnice, voľačo pre gazdov neoceňiteľného len 4 zl.

Zásielky vy bavujú sa na dobierku skrz sklad dieľni.

LEO LATEINER = WIEDEN, =
I., Fleischmarkt 17—42.

Dvojnásobne elektromagnetický kríž

Nie Voltov kríž!

R. B. Nr. 86967 uzdravuje a rosveseľuje, za čo dobre stojime: pri lámke, lupaniu, astmatických neduhoch a bezsnivosti, hučaniu v ušach, migrenu, klopaniu srdca, bofasti hlavy a zubov požitosti, krčoch žalúdka, ischiasu, udieraniu krve, krčoch, proti

Nietajni
prostriedok

hlavných nemocíach, chladných rukách a nohách, krčoch srdca, epilepsii, mo-krosti posteľa, slabosti, záduhu, isibli, bľadosti závratu, zlomi sluchu, nemocíach nervov, influenze, proti všeobecnej slabosti a. t. d'.

20-ročné choroby byly už takým spôsobom odstránené.

Celkom zvláštným spôsobom upozorňujeme ctené obecnstvo, že môj apparát nemá sa držať za apparát Voltu, ktorý na základe svojej neúčinnosti nielen v Nemecku, ale i v Rakúsku je zakázaný, keďže môj dvojnásobne magnetický kríž nr. 86967 na základe svojej vymeranej liečacej sily zvláštným spôsobom sú odporúčané. — Ten chorý človek, ktorý by týmto prostriedkom aspoň behom 45 dní nebol uzdravený, nazpät dostane svoje peniaze. Kde nič nemohlo pomôcť, prosím môj apparát upotrebiť.

Malý apparát stojí 4 koruny, ktorý je len pre deti a pre veľmi slabé ženy.

Veľký apparát 6 korún. Pri ťažkých chorobách zastarených aj 20 rokov sa má upotrebovať.

ALBERT MÜLLER

Budapešť, V. okres, Kálmán-utca č. 18/C. Vadász-utca na rohu.

VEĽKÝ KRACH!

V New-Yorku a v Londíne nešialani ani európejskú suchu zem a preto jedna na strieborné náradie fabrika nútenos vydela sa byť, že svoj tovar len za cenu roboty toho predá. Ja som splnomocnený, splnomocnenstvo toto plniť a nazáklade tomto za 6 zl. 60 krajciarov nasledujúce náradie pošlem:

8 kusov veľmi fajnové stolové nože s opravdivou anglickou klingou
6 kusov amerického patentirovaného striebra vydlčky,
6 kusov amerického patentirovaného striebra jedáca lížice,
12 kusov amerického patentirovaného striebra kávové lížice,
1 kus amerického patentirovaného striebra polievkovú lížicu,
1 kus amerického patentirovaného striebra mliekovú lížicu,
6 kusov Anglická Viktoria spodnie táčne.
2 kusy imponantné stolové svietniky,
1 kus ľajnové cukrové sitko,

42 kusov spolu len 6 zl. 60 kr.

Tieto 42 kusy predtýmto 40 zl. koštovali a včul len 6 zl. 60 kr. v najľavnejšej cene je k dostaniu. Americké a patentirované striebra je jedna s vonku a s nůtra biela kova, ktorá striebornú farvu aj 25 rokov udrží začo ja garantujem. Svedectvom tomu, že tento

není kamstvo

zavazujem sa bár komu, komu sa náradie nepaci peniaze spatky dať. Nech nikto nezamešká túto pohodlnú príležitosť použiť žebý si túto okrášľujúcu garnitúru nezaobstaral

ktorá utešeným svadbo a iným darom je,

d'álej do každej lepšej domácnosti príliž je súca, k dostaniu je výlučne len u

A. HIRSCHBERGA

amerického patentirovaného striebra závod

Viedeň, II., Rembrandstrasse 19B Telefón 14597.

Rozposielky na okolie s dobierkou alebo peniaze vopred v poslaní. Ku tomu čistiaci prach 10 kr. Opravdivý len na boku vydiacu ochraňujúcou markou (zdravotná kova).

Výťah s tisíce uznajúcích listov:

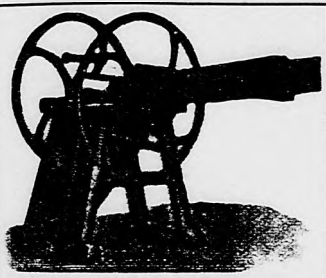
S prvou zásielkou som úplne spokojný, prosím ešte jednu garnitúru za 6 zl. 60 kr. Koložvár baron Bánffy jeho exell.
S prvou zásielkou som úplne spokojný, prosím ešte jednu zásielku.
Kaloča, Ján Majorossy, kanonik.

Zasielku s jedacím servicom som obdržal, veľmi som spokojný nech mi ešte jednu takúto garnitúru 42 kusy na dobierku s amerického patentirovaného striebra pošlú.
Bozovíc, Kr.-Sörénska st. S. Keresztes hlavný slúžny

Páni hospodári! Netreba vám viacej hospodárske stroje z cudziny alebo od firiem nám nepriateľských drahšie kupovať, lebo moje výrobky dosiahly značnej dokonalosti.

Odporúčam svoje najnovšie: **Mláfačky s oceľovými guľčkovými ložiskami**, ktoré idú o polovicu

ľahšie, než ktorékoľvek iné. **Zentúre** dla najnovších modellov. **Zlepšené rajtáre**. **Výborné sečkovice** amerického a anglického systému. **Triery**. **Strúhadlá** na burgyňu. **Šrotovníky** na zrno. **Stroje na siatie**. **Pluhy**, **brány**. **Stroje na rezanie kapusty**. **Mač-**

kadlá na syr, borievky a na hľynu. **Železné mangle** na prádlo, **decimálne váhy** a **stroje na lámánie stromovej kôry**.

Cenníky zašlem na žiadosť zdarma a franko.

MICHAL TRESKON, fabrikant hospodárskych strojov

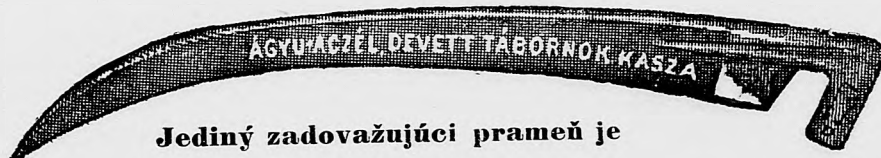
v Bytči (Nagy-Bittse).

Najlepšia kosa na svete je „kosa z delovej ocele generála Devetta“,

ktorá je z najvýbornejších kovov složená shotovená je z najlepšej a najvýbornejšej delovej ocele, a s takou umeleckou vedou je dvojnásobne zahartovaná, že jej možnosť vzdorovania stojí na najväčšom stupni a prevyšuje všetko, čo sa v tomto obore nachodí.

Ochranná známka.

Jediný zadovažujúci prameň je

PAVEL SOHR, v SOMOGY-SZILL-Ě,

ku ktorému majú sa zaslať všetky dopisy a objednávky, týkajúce sa kôs generála Devetta

Ceny kosal generála Devetta z delovej ocele sú:

65	70	75	80	85	90	95	100 cm.
95 kr.	1 zl.	1 zl. 05 kr.	1 zl. 10 kr.	1 zl. 15 kr.	1 zl. 20 kr.	1 zl. 25 kr.	1 zl. 30 kr.

Pri objednaní 5 kusov poštové výdavky znáša firma. Pri objednaní 10 kusov tiež dielňa znáša poštové výdavky a k tomu jednu kosu ešte zdarma zašle. — Za každú kosu z delovej ocele generála Devetta dielňa ručí a nezodpovedajúcu kosu dielňa bez všetkých útrat začaruje (ale zo skúsenosti vieme, že medzi 1000 kusami sa ani jedna zlá nenachodí. Pravá novota! Vyznačená koša zľahujúcim kľúčom 20 kr. «Diadal náčinie ku nakutiu, kladivko, a penka 85 kr. Amergansky brúsiaci kameň pre kosu na svete najlepší 20 kr.

Objednávky sbierajúcim dáme osobitnú vzáctnu výhodu. — Každý nech si žiada cenník na dopisnici.

S kosou z delovej ocele generála Devetta pri jednom brúsení možno na diaľku 250—300 rokov kosiť. Jedno nakovanie dostačí na viac dní. Kosa z delovej ocele generála Devetta zhotovená je po ruke

Diamantová ocelová britva s trojročnou zárukou za 1 zlatý 50 krajciarov. Cenná britvová pošva zdarma.

jedného riadneho kosca, vykovaná a vyprobovaná zašle sa so zárukou. Preto nech si nikto do tých čias kosu neobjedná, kým si od výšmenovanej firmy obrazkový cenník nežiadal, ktorý zdarma mu zašle.

Z pomedzi vyše 60.000 pod'akovacích listov.

ktoré lekárnik **EUGEN V. FELLER, STUBICA, Templom-u. č. 18. (záhrebská stol.)** poľahom na jeho výtečný Fellerov Elsa-Fluid dostal, pre nedostatok miesta len niekoľko uverejnujeme na ukážku

Bl. p. Eugen V. Feller, Stubica, Templom-u. 18.

Vo všetkých časopisoch to môžete uverejniť, že Váš Elsa-Fluid je výtečný prostriedok, ktorý tak mne, ako i mojim známym výtečné služby učinil, tak na pr. pri reume v prstach, bolesti hlavy, bolesti chrbta, bolesti očí, atď. — Elsa-Fluid každému odporúčam a Vám som veľmi povďačná za tento prostriedok.

Buziás,

Barónka Geramb.

Váš Elsa-Fluid nech v žiadnom dome nechýba, moja pani mala žalúdočnú bolesť, od toho času ale čo Váš Elsa-Fluid užívam — je zdravá. Môjho švagra syn mal veľkú bolesť na jeho boku, po 2. užívaní ale sami od seba

sa ztratili, aj proti bolesti hlavy má tiež veľký účinok. Szárasz, op. Lengyel, 1903. XI/9. **Ján Breitenbach.**

Váš Elsa-Fluid pri 72 ročnej mojej matke, ktorá jej zrak už celkom bola ztratila, (a len s okuliarmi vydala), tak výborne účinkoval, že sa nemôže dosť nachváliť, keď s jej zrakom všetky farvy rozozná, tak píše. V Gmünde.

Franc Hora, železničný strážnik.

My ani jeden deň bez Vášho Elsa-Fluidu nemôžeme byť, lebo veľmi nám pomáha oproti bolesti krku a oproti lámkam, ani sme neni vstave dosť vychváliť tento liek, tak píše. V Serezi.

Maria Bergmann.

Ponevác po upotrebení 6 fliaš z Vášho Elsa-Fluidu, bolesti zubov, žalúdočnej bolesti a lámkanie v kostiach mi prestalo, som presvedčený, že tento liek pre celý svet je najlepší. V Perjámosi, XI/22. 1903. **Jakup Recktenwald.**

Môj otec už od 2. rokov trpel na klanie v boku a nič mu nepomáhalo, až keď som Váš Elsa-Fluid nebesťoval. Od tohto času chvála Bohu je celkom zdravý. Papradná, Trenčianska stolica. **Sefan Kusik.**

Bez Vášho Elsa-Fluidu naďalej nechcem byť, lebo veľmi som ho obľúbil. Moji priatelia oproti bolesti zubov ho upotrebovali, ale aj oproti belenu

hlavy je tiež výborný! Nech Vás Boh živí! Tak píše vo Velkom Kolačine, o. p. Dubnica (trenč. stol.) **Juraj Csacska.**

Moja matka Váš Elsa-Fluid oproti slabosti žalúdka upotrebovala, pani Atsch oproti bolesti hlavy a pani Štefanie Straubinger od kašľa pomohol. V P.-Monostore pri Komarne. **Juraj Eberhard.**

Že som ja s Vaším Elsa-Fluidom úplne spokojný, dosvedčuje to moja objednávka. Ja z Vášho Elsa-Fluidu ustavične budem upotrebovať.

Vo Fiehenbrune (Tyrolsko). **F. Maurer, prakt. doktor.**

Temer všade je známo, že Fellerov Elsa-Fluid neprevyšene dobre účinkuje pri najviacerých nemocách ako k. pr. pri kašli, influenze zimnici, lámkam, lupaniam, pri bolesti prsú, hlavy a zubov, pri klaní krčoch, pri očných nemocích, žalúdočnej chorobe, pri zachrípnutí, zašklapovaní, pri nervových chorobách, slabosti, bolesti chrbta, pri oslabení očí, pri zapáleniach, popáleniach, vredoch, pri závrate pri opuchlinách, pri horúčosti, besnivosti, hrdlových chorobách, ťažkom dýchaní, pri nechuti k jedlu a mnohých iných chorobách

Pravý Fellerov Elsa-Fluid

(Fellerov Fluid z esencií príjemne voňajúcich bylín so známkou „Elsa“)

musí na všetkých úpravách a na každej fľaške nosiť takúto ochrannú známku, jaká je tu vyobrazená s menom „Elsa“ a s podpisom „Feller“. — Zdravotníckymi vrchnosťami preskúmaný a odobrený prostriedok a na výstavách v Paríži, v Ríme, v Londýne, v Nizze a v Berlíne Fellerov Elsa-Fluid vyznačený bol zlatou medailou, krížom a čestným diplomom v najnovšom ale čase španielsky rád červeného kríža vyznačil šotoviteľa „Fluidu“ záslužnou sriebornou medailou. Objednajte si Fellerov Elsa-Fluid len poštovou dobiere, alebo za vopred zaslané peniaze.

Cena opravdového Elsa-Fluidu:

Aj s portom, škatulou a návodom k upotrebeniu	12 fliaš alebo 6 dvoj. fliaš	5 korún — hal.
	24 „ „ „ 12 „ „ „ 8 „ „ „	60 „ „ „
	36 „ „ „ 18 „ „ „ 12 „ „ „	40 „ „ „
	48 „ „ „ 24 „ „ „ 16 „ „ „	— „ „ „
	60 „ „ „ 30 „ „ „ 20 „ „ „	— „ „ „

Zdarma dostanete pokaždým opätovne objednanom tucte Elsa-Fluidu 1 fľašku.

Dalej odporúčajú sa FELLEROVE Rebarbara-Elsa-Pilulky

Najlepší, najlacnejší, tisíckrát vyprobovaný prostriedok na prehanie; účinkuje rýchle, isto, bezboľavne, zvyšuje chuť k jedzeniu a napomáha tráveniu, čistí a ulavuje bolesť a choroby žalúdka a tráviacich ústrojov. Jedon balík (6 škatuliek) s úpravou stojí 4 koruny franko.

Ponevác najnovšie Fellerov Elsa-Fluid často pod všelijakými podobne znejúcimi menami padelajú, prosí sa ctený čitateľ, aby pozoroval na meno „Feller“, a nech nepomýli opravdivý Fellerov Elsa-Fluid s podobne znejúcimi padelaninami (ako na príklad Gold-Elsa-Fluid, Lujza-Fluid, Horgony-Fluid atď.). Nesvedomíť ľudia ešte aj ochrannú známku napodobňujú, teda aj ochranná známka je len vtedy opravdivá keďže je vidno na nej mená „Feller“ a „Elsa“.

Len FELLEROV ELSA-FLUID je pravý! Jestli sa jeden list náhodou ztratí, píšme rekommandovano.

Pravý Fellerov

koruna. Bez Elsa-Fluidu 4 porcie s dobiere stoja 5 korún.

prach na hmyz s ochrannou známkou „ELSA“. Prach tento ten najškodlivejší a najhnuší hmyz, ktorí si v domacnosti, alebo záhrade, vo vinici, ako sú: blychy, švábi, ploštice, muchy, moľ, mravce atď. odstráni. Cena (keď s Elsa-Fluidom objedná sa) stojí

Osem ročné dievča čez celú zimu trpelo na nohú bolenia a kroz „Elsa-Fluid“ za jeden týžden celkom vyzdravelo.

Josef Kraják
Nemcsény (Tekovská stol.).

Kto chce dostať Fellerov Elsa-Fluid, a pravé Fellerove Elsa-pilulky, nech si objedná listovne a jasno napíše adresu jediného dorábateľa.

Eugen V. Feller, lekárnik,

dvorný dodavateľ jeho cis. a kráľ. výsosti princa Filipa Bourbona
Stubica, Templom-utcza 18. (záhrebská stol.)

Hlavný sklad v Budapešti: u lekárnik Jozefa Töröka, Kráľovská ulica č. 12. v lekárni „Nádor“ dra Eggera Váci-körut č. 17. a v lekárni Bélu Zoltána, Szabadság-tér.

Na proty blavy bolenia hučanie v ušach, zubov, žalúdka, pichaniu, ranách, sľovom pri všetkých nemocách s dobrým úspechom účinkuje „Elsa-Fluid“.

Juraj Király
Svätý-Lavinec (Barananská stolica).